



האקדמיה ללשון העברית

אוסף ציפורה ואהרן בר־אדון

לתולדות תחיית הלשון העברית בדיבור־פה

ריאיון עם מר אהוד בן־יהודה
מראיין: פרופ' אהרן בר־אדון

סימול: 400-5-2

- 1 [אהוד מדבר עם בצד עם בתו חמדה, שיחות חולין].
- 2 א' בן־יהודה: לחץ נא פה על הידית, לא לא זה, על הידית שלמעלה לצרפתי [tsarfati] הקטן,
- 3 אתה יודע שאבא קרא לזה צרפתי קטן.
- 4 א' בר־אדון: המרפק?
- 5 א' בן־יהודה: לא כל כך המרפק, אבל כשמקבלים מכה וזה כואב נורא במקום הזה.
- 6 [שיחת חולין].
- 7 א' בר־אדון: בת כמה את? איפה את לומדת?
- 8 ח' בן־יהודה: בבית ספר ארלזורוב.
- 9 א' בר־אדון: איזה?
- 10 ח' בן־יהודה: ארלזורוב
- 11 א' בר־אדון: מדוע קוראים לו ארלזורוב, זה ברחוב ארלזורוב?
- 12 ח' בן־יהודה: לא.
- 13 א' בן־יהודה: לא, זה על שם ארלזורוב, זה בית חינוך של ההסתדרות.
- 14 א' בר־אדון: אה, [לא נשמע] אבא בן־יהודה, ספרי מהר .
- 15 א' בן־יהודה: זה קשמקול, ספרי.
- 16 ח' בן־יהודה: לא יודעת, מה אני אספר?
- 17 א' בר־אדון: על אליעזר בן־יהודה, סבא הגדול שלך.
- 18 ח' בן־יהודה: החיה את השפה העברית.
- 19 א' בר־אדון: מה זה החיה את השפה?
- 20 ח' בן־יהודה: עשה אותה לשפה מדוברת
- 21 א' בר־אדון: ומה היא הייתה קודם?
- 22 ח' בן־יהודה: שפה מְתָה.
- 23 א' בר־אדון: מה זאת שפה מתה?
- 24 ח' בן־יהודה: שלא דיברו אותה
- 25 א' בר־אדון: =הייתה קבורה או מה?
- 26 ח' בן־יהודה: =שלא דיברו אותה.
- 27 א' בר־אדון: איך את אומרת, "אני מכיר אותו" או "אני מכיר אותו"?
- 28 ח' בן־יהודה: אני מכירה אותו.
- 29 א' בר־אדון: ואנחנו?

ח' בן־יהודה :	מכירים אותו.	30
א' בראדון :	יפה. את יודעת מה זה עבר והווה ועתיד?	31
ח' בן־יהודה :	בטח.	32
א' בראדון :	בטח. אז מה צורת העבר של מוציא, הוא מוציא ו'?	33
ח' בן־יהודה :	הוא הוציא.	34
א' בראדון :	יפה מאוד. וגם בצורות מסוימות.	35
א' בן־יהודה :	כן, בוודאי, בוודאי.	36
א' בראדון :	כשאת רוצה לאיים על מישהו שאת תראי לו, איך את אומרת לו? "אני אראה לך"?	37
ח' בן־יהודה :	כן מה זאת אומרת?	39
א' בראדון :	מה אומרת לו, "אני אראה לך"?	40
ח' בן־יהודה :	מה אני אראה לו?	41
א' בראדון :	אני יודע. תראי לו את נחת זרועך?	42
ח' בן־יהודה :	אין לי נחת זרוע.	43
א' בן־יהודה :	[לא נשמע 04: 21] אני אבקש ממך להיכנס פה.	44
ח' בן־יהודה :	איפה? איפה?	45
א' בן־יהודה :	רגע, רגע. לא, רק למסור המכתב בתוך ה' למסור המכתב בתיבה.	46
ח' בן־יהודה :	איזה תיבה?	47
א' בן־יהודה :	תפף פה משמאל יש תיבת מכתבים על יד החלון של המודיעין. בתוך התיבה.	48
א' בראדון :	ילדה חמודה. כמה ילדים יש לכם?	49
א' בן־יהודה :	יש לנו שניים נשואים, וזאת הבת אוניס, הבנימין שלנו.	50
ח' בן־יהודה :	שומע אותי עכשיו?	51
א' בראדון :	היא מפונקת, היא מפונקת ודאי, לא?	52
א' בן־יהודה :	לא, לא, היא דווקא.	53
א' בראדון :	מה, את מפונקת או מפונדרקת?	54
ח' בן־יהודה :	מפונדרקת.	55
א' בראדון :	איפה שמעת את המילה מפונדרקת?	56
ח' בן־יהודה :	אצלך.	57
	[צוחקים].	58
א' בראדון :	הילדים לא אומרים כך?	59
ח' בן־יהודה :	לא.	60
א' בראדון :	לא?	61
ח' בן־יהודה :	לא שמעתי את זה אף פעם.	62
א' בן־יהודה :	איך אומרים על ילדים כך מעט פראיים וכך?	63
ח' בן־יהודה :	לא יודעת.	64
א' בן־יהודה :	או, את מסתירה מאיתנו משהו.	65
ח' בן־יהודה :	ילדים רעים.	66

67	א' בר־אדון : איך הילדים אומרים למישהו שילך לעזאזל, אומרים "שְׂתֵלֵךְ [shteleh] לעזאזל,
68	שְׂתֵמוֹת" [shtamut]? ככה הם אומרים?
69	ח' בן־יהודה : שימות. שימות.
70	א' בר־אדון : ככה הם מאחלים לו, מה?
71	ח' בן־יהודה : כן, הם מדברים מאחורי הגב, הם לא אומרים לו בפנים.
72	א' בר־אדון : לא אומרים לו בפנים : שְׂתֵמוֹת?
73	ח' בן־יהודה : לא.
74	א' בר־אדון : שְׂתֵיקֵבֵר בְּקֵבֵר הַשְּׁחוּר?
75	ח' בן־יהודה : לא. הם מדברים רק מאחורי הגב.
76	א' בר־אדון : אז מה הם אומרים?
77	ח' בן־יהודה : שימות.
78	א' בר־אדון : שימות, מעניין.
79	ח' בן־יהודה : אבא, איפה אתה עוצר כדי לקנות את הַחֶמֶר?
80	א' בר־אדון : רגע חֲבִיבָה, קודם אני אתן את הגלגל כי הוא יסגור. רגע. נעשה אחד־אחד,
81	שְׁנַיִם־שְׁנַיִים.
82	ח' בן־יהודה : שלוש־שלוש, ארבע־ארבע.
83	א' בן־יהודה : רגע, אינני זוכר אם שם אפשר להיכנס.
84	א' בר־אדון : את קופצת על חבל?
85	ח' בן־יהודה : מה?
86	א' בר־אדון : את קופצת על חבל?
87	ח' בן־יהודה : כן.
88	א' בר־אדון : כן? איזה שיר אתם שרים עכשיו בזמן הקפיצה על חבל?
89	ח' בן־יהודה : אנחנו לא קופצים עכשיו על חבל. אני לא זוכרת.
90	א' בר־אדון : =איזה משחק עכשיו באופנה?
91	ח' בן־יהודה : חמש אבנים.
92	א' בר־אדון : אז איך אתם משחקים חמש אבנים?
93	ח' בן־יהודה : משחקים.
94	א' בר־אדון : איזה מיני משחקים יש לכם?
95	ח' בן־יהודה : חמש אבנים.
96	א' בן־יהודה : לא, מה המילים שאומרים?
97	ח' בן־יהודה : כלום.
98	א' בר־אדון : מה המילים שאתם משתמשים בהם? ראשון, שני? כן?
99	ח' בן־יהודה : כן, ראשון ושני, שלישי רביעי, אחדים לעל היד, לעל היד, אחדים לגוגלך, גוגלך,
100	אחדים להחלפות, החלפות, אחדים לשער, שער.
101	א' בר־אדון : או! זה נפלא.
102	א' בן־יהודה : ומה עם קֹוּגְלָר?
103	ח' בן־יהודה : גוגלך.

104	א' בר־אדון : קוגלגר זה דבר אחר.
105	ח' בן־יהודה : זה גלגלים.
106	א' בר־אדון : זה גלגלים.
107	א' בן־יהודה : [לא נשמע 19 : 7].
108	א' בר־אדון : אני יודע, אילו בן יהודה שמה את הקוגלך האלה, הוא היה...
109	א' בן־יהודה : אראה.
110	א' בר־אדון : פה ברחוב הנביאים אם אינני טועה.
111	א' בן־יהודה : הוא גם לא אהב את המילה סקיטים.
112	ח' בן־יהודה : גלגליים. כך
113	א' בר־אדון : גלגליים? אתם קוראים לזה עכשיו?
114	א' בן־יהודה : גלגליים. כן.
115	א' בר־אדון : רק היא קוראת לזה או כל הילדים?
116	ח' בן־יהודה : לא, כל הילדים קוראים לזה סקיטים. מי שכבר יודע בכלל מה זה.
117	א' בר־אדון : מה זה אָבְרוֹן?
118	ח' בן־יהודה : עיפרון.
119	א' בר־אדון : איך את קוראת לזה?
120	ח' בן־יהודה : עיפרון.
121	א' בר־אדון : מה זה קונצרט בעברית?
122	ח' בן־יהודה : קונצרט. קונצרט זה תזמורת.
123	א' בר־אדון : שמעת על המילה מנגינה?
124	ח' בן־יהודה : כן.
125	א' בר־אדון : כן?
126	ח' בן־יהודה : לַחַן.
127	א' בר־אדון : לַחַן. אתה רואה? הסתכלי במילון של אבא שלך, של אביך, שם זה דבר אחר.
128	ח' בן־יהודה : לא אוהבת להסתכל במילון
129	א' בר־אדון : את חייבת להסתכל. את אוהבת לקרוא במילונים של בן־יהודה?
130	ח' בן־יהודה : מילונים אני לא אוהבת לקרוא, אבל ספרים אני כן אוהבת.
131	א' בר־אדון : כן? קראת את הספר "שפת הנביאים"?
132	ח' בן־יהודה : לא.
133	א' בר־אדון : את יודעת על מי זה?
134	ח' בן־יהודה : כן.
135	א' בר־אדון : על מי זה?
136	ח' בן־יהודה : על אבא שלי.
137	א' בר־אדון : על מי?
138	ח' בן־יהודה : מה?
139	א' בר־אדון : = על אבא שלך?
140	ח' בן־יהודה : על סבא שלי.

141	א' בר־אדון : אה, על סבא שלך. את זוכרת את סבתא?
142	ח' בן־יהודה : לא, לא ראיתי אותה אף פעם. אף פעם לא ראיתי אותה.
143	א' בר־אדון : לא ראית אותה?
144	א' בן־יהודה : פה אני רוצה רק למסור את הגלגל.
145	ח' בן־יהודה : רוצים לשמוע אותי עכשיו.
146	א' בן־יהודה : מה?
147	א' בר־אדון : אוקיי, תמשיכי לדבר. אנחנו רוצים לשמוע, אנחנו באמצע, באמצע ההקלטה.
148	אפשר לשמוע.
149	א' בן־יהודה : אני תכף אחזור.
150	א' בר־אדון : טוב, אז בינתיים אני אספר...
151	ח' בן־יהודה : אבא, אולי לו יש חמר?
152	א' בן־יהודה : מה? אין לו.
153	ח' בן־יהודה : אבל תבקש ממנו שיסדר את זה למחר.
154	א' בן־יהודה : טוב, אני אראה מה שאני יכול לעשות.
155	א' בר־אדון : בשביל מה את צריכה חמר?
156	ח' בן־יהודה : בשביל לעשות כל מיני דברים.
157	א' בר־אדון : מה?
158	א' בן־יהודה : לא, אני רק מוסר גלגל.
159	ח' בן־יהודה : לעשות כל מיני דברים.
160	א' בר־אדון : מה את עושה?
161	א' בן־יהודה : אני לא נשאר, אני הולך.
162	ח' בן־יהודה : כל מיני דברים, מאפרות.
163	א' בר־אדון : את מעשנת?
164	ח' בן־יהודה : לא.
165	א' בר־אדון : אז למה לך מאפרות?
166	ח' בן־יהודה : בשביל אבא ואימא.
167	א' בר־אדון : אה?
168	ח' בן־יהודה : בשביל אבא ואימא ואורחים.
169	א' בר־אדון : אה.
170	ח' בן־יהודה : בשביל הקירות.
171	א' בר־אדון : מי זה איתמר בן אב"י?
172	ח' בן־יהודה : לא יודעת, שכחתי.
173	א' בר־אדון : את לא יודעת? מה?
174	ח' בן־יהודה : יודעת, יודעת.
175	א' בר־אדון : אז תגידי.
176	ח' בן־יהודה : שכחתי, אח של אבא שלי. נכון או לא?
177	א' בר־אדון : נכון, ומי זה אהוד בן־יהודה?

ח' בן־יהודה :	אבא שלי, זה אני לא יכולה לשכוח.	178
א' בר־אדון :	אז מדוע את נקראת חמדה?	179
ח' בן־יהודה :	על שם סבתא.	180
א' בר־אדון :	את נולדת אחרי שסבתא מתה?	181
ח' בן־יהודה :	כן.	182
א' בר־אדון :	חשבתי ש... לא ידעתי שמתה לפני, לא חשבתי שמתה לפני כל כך הרבה זמן.	183
	את ראית את הדודה שלך, דולה?	184
ח' בן־יהודה :	כן, בטח, באמריקה. אבל אני לא זוכרת.	185
א' בר־אדון :	איפה, היית בארצות הברית?	186
ח' בן־יהודה :	בטח, נולדתי שם.	187
א' בר־אדון :	את נולדת?	188
ח' בן־יהודה :	רק לפני ארבע שנים חזרתי.	189
א' בר־אדון :	לא ידעתי. אז עד גיל שמונה היית בארצות הברית?	190
ח' בן־יהודה :	לא, הלוך וחזור.	191
א' בר־אדון :	מה דעתך על העברית של הילדים? הם יודעים לדבר עברית היטב?	192
ח' בן־יהודה :	כן, אבל לא נקייה.	193
א' בר־אדון :	מה זאת אומרת לא נקייה?	194
ח' בן־יהודה :	עם מילים לא... לועזיות.	195
א' בר־אדון :	איזו עברית את מדברת?	196
ח' בן־יהודה :	גם כן, כמו של הילדים. אני לא כל כך מדברת עברית ככה. נְבַמְסַפְרִים אני נורא	197
	טועה.	198
א' בר־אדון :	למשל?	199
ח' בן־יהודה :	ארבע וארבעה, חמש וְחַמִּישָׁה. זה אני בכלל לא יודעת.	200
א' בר־אדון :	מה זה?	201
ח' בן־יהודה :	מה זה?	202
א' בר־אדון :	מה זה?	203
ח' בן־יהודה :	ארבע.	204
א' בר־אדון :	ארבע מה?	205
ח' בן־יהודה :	אצבעות.	206
א' בר־אדון :	כן? ואם יהיה, אם זה היה עט כל אחד, אז מה זה היה?	207
ח' בן־יהודה :	עטים.	208
א' בר־אדון :	כמה?	209
ח' בן־יהודה :	ארבע.	210
א' בר־אדון :	ארבע עטים? מה?	211
ח' בן־יהודה :	ארבעה עטים.	212
א' בר־אדון :	אינני יודע, את צריכה להחליט.	213
ח' בן־יהודה :	לא, אני נורא טועה בזה, אני לא יודעת. דווקא קיבלתי כמעט טוב מאוד	214

בדקדוק.	215
א' בראדון: כן? מי המורה שלך?	216
ח' בן־יהודה: ירדנה. יש לנו הרבה מורות. המחנכת זה ורדה שמיר.	217
א' בראדון: = ירדנה מה? היא ילידת הארץ?	218
ח' בן־יהודה: לא יודעת.	219
א' בראדון: מה?	220
ח' בן־יהודה: לא יודעת.	221
א' בראדון: מה זה דקדוק?	222
ח' בן־יהודה: דקדוק זה דקדוק.	223
א' בראדון: מה זה?	224
ח' בן־יהודה: לומדים כל מיני דברים.	225
א' בראדון: למשל?	226
ח' בן־יהודה: איך מנקדים.	227
א' בראדון: כן?	228
ח' בן־יהודה: כן.	229
א' בראדון: מה זה לנקד?	230
ח' בן־יהודה: = ופעלים. לשים נקודות מתחת למילים.	231
א' בראדון: רק מתחת למילים? בשביל מה?	232
ח' בן־יהודה: בשביל לקרוא נכון.	233
א' בראדון: ובלי הניקוד את לא יכולה לקרוא נכון?	234
ח' בן־יהודה: כן, אבל כשמדייקים, או מילים קשות.	235
א' בראדון: אה. איזה סיפורים את יודעת על בן־יהודה, סיפורים יפים?	236
ח' בן־יהודה: מה שאבא מספר.	237
א' בראדון: למשל?	238
ח' בן־יהודה: על הכלב שלו.	239
א' בראדון: כן? אבא לא סיפר לי.	240
ח' בן־יהודה: על הכלב של אבא.	241
א' בראדון: ספרי מהר	242
ח' בן־יהודה: על הכלב של אבא.	243
א' בראדון: כן? אז ספרי, ספרי מה היה עם הכלב של אבא. ספרי. מה?	244
ח' בן־יהודה: אבא מספר את זה יותר יפה, תפף, כשהוא יבוא הוא יספר לך.	245
א' בראדון: אני רוצה לשמוע ממך, אחר כך נשאל אותו.	246
ח' בן־יהודה: לא יודעת.	247
א' בראדון: כי את תשמעי ממנו ואז את תספרי בדיוק כמוהו. יותר טוב שאת תספרי.	248
ח' בן־יהודה: = דרך אגב, נזכרתי עכשיו שיש לי חלק מהשלוש ההרצאות, אני חושב השנייה	249
אצלי על...	250
א' בראדון: כן? על סרט?	251

252	א' בריהודה: על סרט כזה שקליט אָחד העיתונאים.
253	א' בר־אדון: יוצא מן הכלל.
254	א' בריהודה: =אצלי בבית. ותוכל להעתיק ומשם תוכל לקחת את יתר השיחות. אם
255	תצטרך.
256	א' בר־אדון: אני צריך שתי מכוונות הקלטה או לקחת את זה, לקחת את זה למישהו להקליט,
257	אני אוכל לקחת ממך ולהחזיר לך?
258	א' בריהודה: כן, כן. בפרט להחזיר. לקחת אינני בטוח שתוכל אבל אם תוכל להחזיר לי זה
259	יהיה טוב.
260	ח' בריהודה: אבא, אתה...
261	א' בריהודה: את רוצה לקנות את החמר עכשיו?
262	ח' בריהודה: כן.
263	א' בריהודה: טוב, אז תביטי, רגע, אני אסע. אולי זה מה שמו, בְּכֹלְבוּ, נכון?
264	ח' בריהודה: איזה כֹּלְבוּ שבראש שלך?
265	א' בריהודה: שוורץ.
266	ח' בריהודה: מה פתאום.
267	א' בריהודה: או אצל... אינני יודע אצל מי.
268	ח' בריהודה: אני חושבת בחנות של מכשירים. של...
269	א' בריהודה: זה נוכל שמה ליד, איפה שקנית את המשחק אולי, לא?
270	ח' בריהודה: איפה, מה פתאום.
271	א' בריהודה: שם מוכרים דברים כאלה. איזה את חושבת?
272	ח' בריהודה: בחנות שקונים מסמרים, פטישים. בחנות של... פטישים ודברים כאלה.
273	א' בריהודה: אה, זה? לא.
274	ח' בריהודה: איפה שמוכרים מלט.
275	א' בריהודה: מי אמר?
276	ח' בריהודה: אני חושבת. אני לא יודעת.
277	א' בריהודה: לא, חמר?
278	ח' בריהודה: מה יעשו שם בחמ', מה יעשה בחמר מוכר משחקים?
279	א' בר־אדון: איך הילדים קוראים לך, חֲמֵדָה או חמֵדָה?
280	ח' בריהודה: חֲמֵדָה.
281	א' בר־אדון: חמדה. איך הילדים אומרים...
282	ח' בריהודה: אבא, תגידי, למה בית ספר בן יהודָה זה למפגרים?
283	א' בריהודה: זו באמת שאלה. זאת שאלה שהיה צריך להקליט.
284	ח' בריהודה: אה?
285	א' בריהודה: חכי רגע, אני...
286	ח' בריהודה: במקום לפיקחים יותר? בן יהודָה לא היה מפגר.
287	א' בריהודה: מאין את יודעת שזה בית ספר למפגרים?
288	ח' בריהודה: ככה אמרו לנו בקייטנה היום.

א' בר־אדון: מה זה בעצם ילדים מפגרים?	289
ח' בן־יהודה: מה?	290
א' בר־אדון: מה זה ילדים מפגרים?	291
ח' בן־יהודה: מפגרים בשכל. אתה יודע מה זה? זה ילדים שלא כמוני.	292
א' בן־יהודה: אני אומר לך שאת החמר הזה תוכלי למצוא...	293
ח' בן־יהודה: הינה, כאן אולי.	294
א' בן־יהודה: ואולי כאן, אבל אני חושב זה יש בשוורץ דווקא, תביטי, אני אעצור פה איזה רגעים.	295 296
ח' בן־יהודה: אז תביא כסף.	297
א' בן־יהודה: אני אבקש ממך שני דברים.	298
ח' בן־יהודה: כן, שני? בסדר.	299
א' בן־יהודה: כן, אבל רגע, איפה עומדים פה?	300
א' בר־אדון: אפשר?	301
א' בן־יהודה: לא.	302
ח' בן־יהודה: פה עומדים על הראש.	303
א' בן־יהודה: תכף אנחנו נמצא פה, אני אעמוד דקה אחת פה. תביטי, אבל תיזהרי על הדבר הזה. אני אבקש ממך למסור את עשר הלירות האלה. חֲמדה.	304 305
ח' בן־יהודה: עשר לירות?	306
א' בן־יהודה: למרכוס שם.	307
ח' בן־יהודה: אוף אבא.	308
א' בן־יהודה: טוב, לא תעשי.	309
ח' בן־יהודה: עשר לירות?	310
א' בר־אדון: יש לי.	311
א' בן־יהודה: יש לך אחת?	312
א' בר־אדון: יש לי ודאי כסף יותר קטן.	313
א' בן־יהודה: תן לי אחת, תלווה לי. חן־חן. הינה חביבה, רוצי, את תמצאי, רגע אחד, את תמצאי איתנו במעלה פה עד, עד עדן באיזה מקום. טוב, אני לא אוכל לעמוד.	314 315
ח' בן־יהודה: כאן, כאן, עמוד בצד השני.	316
א' בן־יהודה: פה לא.	317
ח' בן־יהודה: ואי כאן עמוד בצד השני לחמש דקות. בצד השני.	318
א' בן־יהודה: לא, את תלכי פה איפה שאני אמצא מקום.	319
ח' בן־יהודה: לא.	320
א' בן־יהודה: אני אעמוד קרוב. לכי חביבה, אני אינני יודע רק איפה. אלה הילדים כל כך מפונקים. אני תמיד לוקח אותה, דרך אגב, אגב עבודתי, אני רואה שבכל...	321 322
א' בר־אדון: במה אתה עובד עכשיו?	323
א' בן־יהודה: אח, לוי ידעת. א' אני עובד, רגע, אני חושב שהינה אולי מכונית יוצאת משם או זה הם בדיוק נכנסו. אין דבר שכזה. תכף נמצא משהו.	324 325

א' בר־אדון :	יש פה מכונית שמסתובבת על ידך.	326
א' בן־יהודה :	כן? שיוצאת?	327
א' בר־אדון :	לא שהסתובבה בדיוק על ידך ורציתי שתתקדם.	328
א' בן־יהודה :	אה, לא, לא. זה לא. אני חשבתי שפה יוצא מישהו.	329
א' בר־אדון :	כאן?	330
א' בן־יהודה :	כן.	331
א' בר־אדון :	תתחבא לך מאחורי המכונית הזאת, כל זמן שאתה עומד בפנים זה בסדר.	332
א' בן־יהודה :	זה גם כן לא כל כך טוב בפניה פה אבל אם זה רק לעשר רגעים.	333
א' בר־אדון :	הייתי הולך פה ברכב. יהודי הולך שם.	334
א' בן־יהודה :	כן.	335
א' בר־אדון :	קדימה.	336
א' בן־יהודה :	כן, כן. אני חושב שאני יכול עוד יותר טוב לעמוד שם. הו, הינה, שם אסור	337
	לעמוד.	338
א' בר־אדון :	בעיית החנייה.	339
א' בן־יהודה :	מה?	340
א' בר־אדון :	בעיית החנייה.	341
א' בן־יהודה :	כן.	342
א' בר־אדון :	או ההתְּנָה.	343
א' בן־יהודה :	לא באים מפה.	344
א' בר־אדון :	אני מקווה שחמדה תמצא אותנו.	345
א' בן־יהודה :	כן, היא יודעת פה מעט קדימה, שתבוא. רגע, מה אני עשיתי? אני מסרתי	346
	בעירייה, הייתי. הגלגלים סידרתי. טוב, זה באמת הכול זה מה שיש לי לעשות.	347
א' בר־אדון :	אתה עובד עכשיו בעיקר בבית בן־יהודה?	348
א' בן־יהודה :	אני אומר לך מה שאני באמת עושה. מזמן שחזרתי מארצות הברית מלפני שלוש	349
	שנים וחצי, כשגמרתי את הדפסת המילון הזה, והדפסת המהדורה הבין־	350
	לאומית של המילון הגדול של אבא, יצאה עכשיו בְּשִׁמוֹנָה כרכים. מהדורה	351
	נפלאה וְחֵדְשָׁה ויפה וְאֶחִידָה בְּנֶגֶר.	352
	דור :	353
	כל הכרכים?	
א' בן־יהודה :	כל הכרכים, אבל איזה דבר. כי קודם זה היה מצב רע מאוד, הכרכים נדפסו	354
	בשנים שונות וְבְּנֶגֶר וְנֶגֶר שונה ופל מיני דברים. ועכשיו כל מאוויי היה להעביר	355
	את הבית לעירייה כבית נכות, וזה הולך ומסתניים בימים האלה. בבקשה	356
	רבותיי. מה?	357
	[שיחה באנגלית וצרפתית 21: 23]	358
א' בר־אדון :	זאת הייתה הפסקה קצרה של שלושה נערים ונערה אחת שעברו כאן וראו אותנו	359
	יושבים במכונית ומקליטים. מעניין מאוד. אם כן, אמרת שמאוויך עכשיו הם,	360
	מאוויך?	361
א' בן־יהודה :	א', להעביר את הבית לעירייה כפי שהוסכם, והם קנו את הבית. ויהפכו את זה	362

לבית נכות ואני צריך לצאת לקבל תמורה ואני יוצא ויהיה לי בית משלי, דירה משלי.	363
א' בראדון: זה היה ביתך בעצם.	364
א' בריהודה: לא, זה בית אליעזר בן־יהודה. הוא בנה בעצמו את הבית הזה.	365
א' בראדון: מה בדבר הבית שהיה ברחוב החבשים?	366
א' בריהודה: זה היה אחד משבעת הבתים של בן־יהודה. הבית הלפני אחרון. אבל בבית ברחוב החבשים הוא הפסיק לגור בשנת חמשיעשרה בשנה שהעבירו אותו לאמריקה מחשש שיתלו אותו פה בירושלים, התורכים.	367
דובר מחוץ לרכב: אין עצירה.	370
א' בריהודה: אני יודע, אני נוסע.	371
דובר מחוץ רכב: אסור לעצור פה.	372
א' בריהודה: אני יודע, אני תפף הולך. תודה רבה. נו, הוא עדיין הגון שאין עצירה. היא לא באה הקטנה, לא?	373
א' בראדון: לא.	374
א' בריהודה: אתה רואה? ההוא רושם.	375
א' בראדון: ההוא חנה, ההוא חנה. [לא נשמע 36: 24] ההוא חנה. פנוי לגמרי, אין אף אחד במכונית.	376
א' בריהודה: לא היה איש במכונית זהו. תפף נמצא.	377
א' בראדון: = אז לאן תעבור?	378
א' בריהודה: אני אמרתי לה על יד המל' על יד	379
א' בראדון: לא, לאן תעבור כשתמסור את ביתך לעירייה?	380
א' בריהודה: אה, תראה, אני רק צריך קודם כל לתפוס פה מקום.	381
א' בראדון: שם יש משהו, זה אופנוע?	382
א' בריהודה: אבל שם גם כן אסור.	383
א' בראדון: מכוניות פרטיות.	384
א' בריהודה: כן.	385
א' בראדון: מה? האם זה כשר עכשיו?	386
א' בריהודה: לא כל כך כשר, אבל זה יותר כשר מהפינה ההיא. כשנראה אותו בא. אולי היא בינתיים תקפוץ ותבוא.	387
א' בראדון: אם כן, אתה אומר שיצאה עכשיו המהדורה הבין־לאומית.	388
א' בריהודה: כן.	389
א' בראדון: אני שמח לשמוע זאת.	390
א' בריהודה: אוה זה דבר נפלא, אני אראה לך את זה בבית, עוד לא התחלנו בהפצה פה ויש לי מספר עותקים ל' במחיר מיוחד לבלשנים ול' אבל זה דבר נפלא מה שיצא, זה יצא ב'ניו יורק בהוצאת יוסלוב. בשמונה כרכים כפולים, אותה מתכונת של ההוצאה הקודמת שיצאה גם כן בשתי הוצאות. המקורית, שבעה־עשר צריכים להיות.	391
	392
	393
	394
	395
	396
	397
	398
	399

400	א' בראדון: כן, שישה־עשר.
401	א' בריהודה: והמבוא.
402	א' בראדון: והמבוא.
403	א' בריהודה: כן, בְּפִרְיָה כחולה, זה של ההסתדרות אולי שיצא.
404	א' בראדון: לא, יש לי בכריכה [לא נשמע 27:00]
405	א' בריהודה: גב לָבָן?
406	א' בראדון: גב לבן.
407	א' בריהודה: כן, זה של ההסתדרות. כן. והבית ייפתח לציבור וגם הספרייה נְאֵנִי מקווה
408	שימשיכו לשם להוציא את יתר כתבי בן יהודה שלא הספיקו לצאת.
409	א' בראדון: אני הייתי מעוניין מאוד בהעתק מיקרופילם של כל העיתונים שלו. איפה הייתי
410	יכול להשיג? יש בספריה הלאומית?
411	א' בריהודה: להשיג מיקרופילם? לעשות מיקרופילם.
412	א' בראדון: אין בספריה הלאומית?
413	א' בריהודה: לא, לא, לא.
414	א' בראדון: הם לא עשו?
415	א' בריהודה: לא עשו. וזה...
416	א' בראדון: חשבתי שיש להם.
417	א' בריהודה: לא, וזה חשוב מאוד שיעשו, אולי הם עושים, אינני יודע.
418	א' בראדון: אבל לא ידוע לך על זאת שהם עשו.
419	א' בריהודה: לא. וגם באמת, הו, הינה היא באה הילדה. את יודעת שתפסו אותנו השוטרים
420	חביבה?
421	ח' בריהודה: מה?
422	א' בריהודה: תפסו אותנו השוטרים. אמרתי שאת שוטרת תנועה.
423	ח' בריהודה: קיבלת רפורט? קיבלת רפורט?
424	א' בריהודה: לא, עדיין לא. ושנית, לא אומרים רפורט, איך אומרים?
425	א' בראדון: איך אומרים בעברית רפורט, אה?
426	ח' בריהודה: קָנָס.
427	א' בראדון: לא.
428	ח' בריהודה: למה לא?
429	א' בריהודה: אני רואה שמה שוטר, חושב אולי כדאי לחזור בשביל זה שאמרתי לו שאסור
430	לעמוד. טוב, חמדה, מה נחוץ לנו עוד? כמה את מחזירה מהלירה? הו, מה זאת
431	אומרת? טוב, שמעי, עכשיו יש לנו בעיה.
432	ח' בריהודה: איזה בעיה?
433	א' בריהודה: רגע.
434	ח' בריהודה: במתמטיקה או בחשבון?
435	א' בריהודה: מה פה? פה אפשר לעבור.
436	ח' בריהודה: במתמטיקה או בחשבון פשוט? בעיה.

437	א' בריהודה: את יודעת שב־יהודה לא אמר מתמטיקה. תורת החשבון. לא יפה.
438	ח' בריהודה: חשבון קשה וחשבון פשוט? טוב, אז מה אבא?
439	א' בריהודה: עכשיו השאלה היא אם לגשת הביתה.
440	ח' בריהודה: כן.
441	א' בריהודה: או את רוצה לגשת, לגשת לבריכה?
442	ח' בריהודה: לא, היום אני לא אלך לבריכה.
443	א' בריהודה: גם לי אין רצון. כך, עכשיו אנחנו נתפנה.
444	ח' בריהודה: אבא, תעצור רגע אצל האיש הזה.
445	א' בריהודה: איפה?
446	ח' בריהודה: אני רוצה לקנות שתיים כאלה של מחשבת.
447	א' בריהודה: איבדת כבר?
448	ח' בריהודה: לא, אבל שיהיה לי בַּקְשִׁישׁ. אתה מוכן?
449	א' בריהודה: הוא ייתן לך, תאמרי לו שאיבדת או שאת רוצה לאבד.
450	ח' בריהודה: תן לי כמה גרושים.
451	א' בריהודה: מה?
452	ח' בריהודה: תן לי כמה גרושים.
453	א' בריהודה: אין לי, הלוא נשאר לך שם.
454	ח' בריהודה: לא נשאר לי גרוש אפילו.
455	א' בריהודה: הוא ייתן לך, תעברי אצלו ותשאלי אחר כך. מה?
456	א' בר־אדון: כאן החניה מותרת, לא?
457	א' בריהודה: לא, גם כן אסורה מפני שיש פה תחנת מכוניות, אבל היא תכף תבוא, זה הלוא
458	רגע אחד. הינה היא כבר באה.
459	ח' בריהודה: הינה.
460	א' בריהודה: נתן לך? זה חביב מאוד. שאלת אותו אם יש לו חמר?
461	ח' בריהודה: לא.
462	א' בריהודה: למה?
463	ח' בריהודה: קניתי כבר.
464	א' בריהודה: זו באמת סיבה לא לשאול.
465	ח' בריהודה: למה לי סתם להרגיז אותו אם אני לא רוצה לקנות? נתן לי בחינם.
466	א' בר־אדון: = אז את אומרת שהילדים קוראים לך חֲמֵדָה, ואיך הם קוראים כולם, לִפְהָ,
467	טובה, רִבְקָה, נכון?
468	ח' בריהודה: כן.
469	א' בר־אדון: ואלה שאוהבים את יפה, איך קוראים לה, יפהל'ה?
470	ח' בריהודה: לא.
471	א' בר־אדון: טובהל'ה?
472	ח' בריהודה: לא.
473	א' בר־אדון: אלא?

ח' בן־יהודה : חֲמֵדָה או טוֹבָה או יָפָה.	474
א' בר־אדון : מדוע הילדים אומרים כך : טוֹבָה, יָפָה – ולא : טוֹבָה, יָפָה, חֲמֵדָה [מלרע]?	475
ח' בן־יהודה : לא יודעת.	476
א' בר־אדון : בובליה? [לא נשמע 55 : 31] קטנצייק, מה?	477
ח' בן־יהודה : לא יודעת.	478
א' בר־אדון : לא יודעת. מה את חושבת, גיינגיי זה בעברית?	479
ח' בן־יהודה : לא.	480
א' בר־אדון : אה?	481
ח' בן־יהודה : לא.	482
א' בר־אדון : איך את יודעת?	483
ח' בן־יהודה : אדמוֹלִיקו.	484
א' בר־אדון : איך את יודעת?	485
ח' בן־יהודה : לא כתוב גיינגיי, שהמלך דוד לא היה גיינגיי.	486
א' בר־אדון : אבל יכלו לומר על מישהו אחר.	487
ח' בן־יהודה : בסדר, אני לוקחת מקורות מהתנ"ך.	488
א' בר־אדון : יופי, אז מה בדבר בובליה? את לא למדת את כל הספרים של התנ"ך, את יודעת	489
באיזה ספר כתוב בובליה?	490
ח' בן־יהודה : לא.	491
א' בן־יהודה : זה הסבא שלה שעשה את המילה בובה בכלל.	492
ח' בן־יהודה : איפה כתוב בובליה?	493
א' בר־אדון : [לא נשמע 50 : 32] אני לא זוכר בדיוק, אבל	494
ח' בן־יהודה : אה־הא!	495
א' בר־אדון : מה את אומרת, באיזה ספר כדאי לחפש כדי למצוא את המילה בובליה?	496
ח' בן־יהודה : לא יודעת.	497
א' בר־אדון : באיזה ספר של התנ"ך?	498
ח' בן־יהודה : לא יודעת, מחפשים בובליה במילון של סבא ומוצאים, ומוצאים את המקורות	499
איפה שכתוב בובליה.	500
א' בר־אדון : גיינגיי את אמרת שזה לא עברית. קלבסה זה עברית?	501
ח' בן־יהודה : מה, מה, מה?	502
א' בר־אדון : קלבסה?	503
ח' בן־יהודה : אני לא יודעת מה זה. תגיד את המילה בעברית, קלבסה. אז אני אדע מה זה	504
קלבסה.	505
א' בר־אדון : אני רוצה לראות אילו מילים הן עבריות ואילו מילים לא. קלבסה זה לא עברית,	506
גיינגיי לא, בובליה?	507
ח' בן־יהודה : בֹּבָה.	508
א' בר־אדון : אה?	509
ח' בן־יהודה : בֹּבָה.	510

511	א' בר־אדון : ואת מרגישה [לא נשמע 56: 33]
512	[הפרעה לאיכות ההקלטה].
513	א' בר־אדון : קטנצ'יק, מה דעתך?
514	ח' בן־יהודה : קטנצ'יק.
515	א' בר־אדון : אבל קטנצ'יק?
516	ח' בן־יהודה : לא.
517	א' בן־יהודה : ואיך ההקטנה מקטן?
518	ח' בן־יהודה : קטנטונת.
519	א' בן־יהודה : קוט'ין, בן יהודה היה אומר קוט'ין.
520	ח' בן־יהודה : קטנטנת.
521	א' בר־אדון : חמדה רצתה לספר משהו, איזה שהוא סיפור על הכלב שלך, של בן־יהודה משהו.
522	א' בן־יהודה : אה, היו כלבים מפורסמים!
523	א' בר־אדון : כן?
524	א' בן־יהודה : כן. אני יכול, אני חושב שמהסרט שאצלי אתה יכול להשמיע אותו חזרה. הוא
525	הולך על שלך, לא?
526	א' בר־אדון : כן, אבל צריך, אנחנו צריכים שתי מכונות כדי להקליט.
527	א' בן־יהודה : לא, אבל לנגן אותו. אפשר פה.
528	א' בר־אדון : אה, כן.
529	א' בן־יהודה : לדוגמה הוא זה ש'קליט, הוא עיתונאי.
530	א' בר־אדון : כן? מי זה?
531	א' בן־יהודה : ח'ים מס.
532	א' בר־אדון : יש לי עוד מכונה בחיפה, אני יכול להעביר בקלות מאחת לשנייה.
533	ח' בן־יהודה : אבא, אז הולכים עכשיו הביתה?
534	א' בר־אדון : מה?
535	ח' בן־יהודה : הולכים עכשיו הביתה?
536	א' בן־יהודה : כן, קודם כול הביתה. להוציא את אלפא, לטייל, היא אכלה.
537	א' בר־אדון : מי זאת אלפא, ודאי כלבה, לא?
538	א' בן־יהודה : כן. כלבתנו.
539	ח' בן־יהודה : אתה בא אלינו עכשיו?
540	א' בר־אדון : אני בא לקחת את הסרט הזה.
541	ח' בן־יהודה : תתאהב בכלב שלי, תתאהב בו.
542	א' בר־אדון : אני מקווה שהוא לא יתאהב בי ולא ירצה ללכת איתי ויעזוב אותך.
543	ח' בן־יהודה : לא, אתה תהיה בטוח שלא.
544	א' בר־אדון : אה?
545	ח' בן־יהודה : תהיה בטוח שלא.
546	א' בר־אדון : אני יודע? כלבים. אז ספר על כלבים של בית אבא. איזו בדיחה מספרים עכשיו
547	הילדים?

ח' בן־יהודה : איזו מה?	548
א' בר־אדון : איזו בדיחה?	549
ח' בן־יהודה : שום בדיחה.	550
א' בר־אדון : הילדים לא מספרים בדיחות?	551
ח' בן־יהודה : לא.	552
א' בר־אדון : לא? את אל תספרי לי מעשיות.	553
ח' בן־יהודה : לא מספרים שום דבר.	554
א' בר־אדון : נכון? הילדים מספרים כל מיני בדיחות.	555
א' בן־יהודה : את יודעת הרבה בדיחות. שאת באה ומספרת לנו.	556
א' בר־אדון : נו?	557
ח' בן־יהודה : לא יודעת.	558
א' בר־אדון : מה שם הילדה שאת אוהבת ביותר?	559
ח' בן־יהודה : אני אוהבת את כולן, אין לי אף "אוהבת ביותר".	560
א' בר־אדון : איך ילדים אומרים? מי הילדה שאת אוהבת הכי? כך אומרים?	561
ח' בן־יהודה : כן.	562
א' בר־אדון : אה?	563
ח' בן־יהודה : ככה הם אומרים.	564
א' בר־אדון : כן?	565
ח' בן־יהודה : את מי את אוהבת הכי הרבה?	566
א' בר־אדון : או הכי, והרבה, לא? מי את אוהבת הכי? הכי־ככי?	567
ח' בן־יהודה : את הכי אני אוהבת.	568
א' בר־אדון : ואת לא שונאת אף ילדה?	569
ח' בן־יהודה : לא.	570
א' בר־אדון : ילדה טובה.	571
ח' בן־יהודה : אה?	572
א' בר־אדון : איזו ילדה טובה את.	573
ח' בן־יהודה : למה לשנוא?	574
א' בר־אדון : אני יודע? אני רוצה שתספרי לי משהו על איזו ילדה.	575
ח' בן־יהודה : כולן טובות.	576
א' בר־אדון : מה?	577
ח' בן־יהודה : כולן טובות. כולן.	578
א' בר־אדון : כולן?	579
ח' בן־יהודה : אני צריכה עכשיו לרכך את החמר. אבא תגיד.	580
א' בן־יהודה : מה?	581
ח' בן־יהודה : איך אני אדע כמה מים אני צריכה להכניס לחמך? נתנו לי חמר כמו אבקה. אז	582
איך אני אדע כמה מים?	583
ח' בן־יהודה : היית צריכה לשאול שם, אני לא יודע.	584

ח' בן־יהודה :	אמרו לי עד שזה ייספג.	585
א' בן־יהודה :	אז תעשי.	586
ח' בן־יהודה :	כן, איך אני אדע מתי זה נספג? זה יהיה לי כמו בוך יותר מדי או פחות מדי.	587
א' בראדון :	טוב, אנחנו שוב בבית בן־יהודה.	588
א' בן־יהודה :	כן, מה רצית? אה, רצית את הסרט.	589
א' בראדון :	כן.	590
א' בן־יהודה :	הייתי רוצה לעסוק עכשיו, רק אגמור את עניין העברת הבית. זהו הכרך הראשון של כל כתבי אליעזר בן־יהודה, "החלום ושברו". נפה זה מורכב משני חלקים, חלק – החלום ושברו, שהוא כתב את חייו הוא. והחלק השני זה מאמריו הראשונים, משעלה פה ארצה.	591
א' בראדון :	כן, מעניין, הוא קרא לזאת שאלה...	592
א' בן־יהודה :	לוקטָה.	593
א' בראדון :	לוהטת, לא?	594
א' בן־יהודה :	לוהטה, כך הוא קרא לזה. וסמולנסקין החליף את זה ל"שאלה נכבדה".	595
א' בראדון :	שאלה נכבדה, כן. זה בוער.	596
א' בן־יהודה :	בזמנים ההם, אצלו זה בער. ואחר כך באים המאמרים הראשונים עד לָבֹאוּ ארצה. ואחר כך יש לי להכין החומר שאתה דיברת על זה, מיקרופילם, אולי אפשר יהיה להשיג את זה, צריך להוציא מכל העיתונות.	597
א' בראדון :	אני הייתי...	598
א' בן־יהודה :	את כל הדברים שלו.	599
א' בראדון :	אני הייתי מעוניין מאוד שתרכזו. אתה בוודאי תעבוד בבית בן־יהודה?	600
א' בן־יהודה :	זהו מה שעוד לא ידוע, הייתה הצעה כזו שאני אעבוד פה ואכין את אלה שימשיכו וינהלו כי יש הרבה כתבי יד שטרם ראו אור.	601
א' בראדון :	אני...	602
א' בן־יהודה :	= ואולי יהיה אפשר להשיג את זה על ידי כך שזה יהיה שייך לעירייה, אולי העירייה תקבל העתק.	603
א' בראדון :	אני מאוד מאוד מעוניין ב'.	604
א' בן־יהודה :	יש שם מכמני לשון.	605
א' בראדון :	= מיקרופילמים מכל העיתוננים שהוציא בן יהודה, כשם שאני מעוניין במיקרופילמים, מהעיתונות של התקופה כולה, לא רק שלו. גם של בני דורו לרבות מתנגדיו, אני מקווה שאתה מבין את העניין.	606
א' בן־יהודה :	בוודאי, בוודאי.	607
א' בראדון :	אנחנו רוצים לעסוק במחקר, אנחנו אין אצלנו משוא פנים.	608
א' בן־יהודה :	בוודאי.	609
א' בראדון :	זה שתדע גלויות, שאין משוא פנים ואנחנו עוסקים בהיסטוריה.	610
א' בן־יהודה :	= גם אי אפשר במחקר.	611
א' בראדון :	אנחנו עוסקים בהיסטוריה, וכפי שאמר אחד ממוריי כשהקלטתי אותו אתמול,	612

כשנתקל במורו הוא, והייתה הבעיה של אפרים כהן, הוא אמר: "אין משנים היסטוריה, אין משוא פנים". זו תקופה חשובה שלא נחקרה די הצורך ועלינו לעשות זאת.	622
א' בריהודה: זה חשוב מאוד. יש פה גם כן אחת שעוסקת בדבר הזה ומוציאה עכשיו ספר גדול בעניין דומה, נדמה לי, זאת היא גליה ירדני, שייצרה את הדבר הזה.	623
א' בר־אדון: את החלום ושברו?	624
א' בריהודה: גליה ירדני, היא מוציאה עכשיו ספר, היא אספה חומר רב מאוד על בן יהודה. חומר, חומר, עיתונים ודברים. היא מוציאה ספר של אלף ומאתיים עמוד, היא כתבה לי עכשיו, פה, אולי פה כתוב, אולי זהו, אני כתבתי לה שזה נפלה שגיאה, אני שאלתי אותה מה הפועל הזה "לחתקשוי", זה...	625
א' בר־אדון: "להתרגז ולרגוז שתשעה חודשים..."	626
א' בריהודה: זה הוא כעס מאוד שנחוץ שיראו.	627
א' בר־אדון: לשון [לא נשמע 30: 42] <לידה?>	628
א' בריהודה: כן, אבל היא אומרת פה: "התפלאתי לא מעט על שאלתך, עמוד כך וכך. בטופס שלי כתוב: 'יש לחכות'".	629
א' בר־אדון: "כלום ייתכן שנוסף שיבוש כה רציני בתוך הטופס שבידך, קורה אומנם שדף נופל ומתפזר באמצע ההדפסה ואותיות משתבשות כחלק מן הטפסים המודפסים, אפנה לסוכנות על מנת שיבררו אם אומנם קרה כן לספר הזה".	630
א' בריהודה: לא, על כל פנים, לא, פה היא לא כותבת על כך אבל היא צלצלה אלי ואמרה לי שעומד לצאת ספר.	631
א' בר־אדון: ספר שלה?	632
א' בריהודה: כן. על כל ענייני בן יהודה והלשון. יצא גם ספר של סיוון "חידושי בן יהודה בלשון", אינני יודע אם ספר או חוברת.	633
א' בר־אדון: אני יודע ש...	634
א' בריהודה: =אבא אבן שזה דבר חשוב.	635
ח' בריהודה: תראה: משפחת בריהודה, הדור החדש.	636
א' בריהודה: אנא כשאנחנו עובדים, לא תפריעי לנו, אנא.	637
ח' בריהודה: נו מה?	638
א' בר־אדון: מה כתובתה של גליה הזאת?	639
ח' בריהודה: מה תגיד?	640
א' בר־אדון: אני מבין שרשום פה. אות, איזה חמוד, אות, איזה חמוד.	641
א' בריהודה: ירדני־אגמון.	642
ח' בריהודה: מתאהב בו?	643
א' בריהודה: איך הוא מדבר? בהברה ספרדית או אשכנזית?	644
ח' בריהודה: ספרדית, ספרדית. הוא ערבי, הוא מדבר בהברה של ערבי.	645
א' בריהודה: אגמון.	646
א' בר־אדון: [לא נשמע 57: 43] שתים עשרה, ירושלים, יש לה טלפון?	647



א' בן־יהודה :	כן, אני חושב שיש בספר, נמצא, כן. שח רחוק אומנם אמר בן יהודה.	659
א' בראדון :	ואתה עוד משתמש במילה שח רחוק?	660
א' בן־יהודה :	כן, והפועל שירחק, שירחקתי.	661
א' בראדון :	שירחק?	662
א' בן־יהודה :	שירחק, שיחרחק, אבל שח...	663
א' בראדון :	השם שח רחוק, הפועל שירחק.	664
א' בן־יהודה :	כן.	665
א' בראדון :	אתם עוד משתמשים בבית?	666
א' בן־יהודה :	=החיי"ת נופלת, בוודאי, שרחקתי, השתרחקנו וכולי.	667
א' בראדון :	כן?	668
א' בן־יהודה :	בוודאי. למה טלפון? מברק, למה לא טלגרמה אם טלפון?	669
א' בראדון :	אותי אל תשאל, אני רק שואל על עובדות.	670
א' בן־יהודה :	כן, כן, בטח, לא, אבל זה מהמילים שלא נתקבלו, זה לא כל כך חשוב. אלה פה,	671
	רשום גם כן כל הדברים, אין לה פה את הרשימה הזאת. על כל פנים זה יהיה	672
	עשרים וארבעה כרכים, החיבור הזה.	673
א' בראדון :	עשרים וארבעה כרכים?	674
א' בן־יהודה :	כן, כל כתבי בן יהודה מחוץ למילון. ומחוץ לזה יש לי, אני מכין עכשיו את	675
	ביאורי בן יהודה לתנ"ך. ואני מכין עכשיו, זאת המהדורה הבין־לאומית החדשה	676
	שיצאה. ואני מכין את מילון בן יהודה המקוצר בפרך אחד של אלפיים עמוד,	677
	זאת אומרת בלי המובאות. אבל למראה המקומות. לתת את מראה המקומות	678
	כמפתח למילון הזה וכמקוצר. ולהוסיף לעדכן עד היום בסימן מיוחד, המילים	679
	שבינתיים נמצאו או נוצרו או נגזרו. וזה יהיה דווקא דבר יפה מאוד נדמה לי	680
	שיש לי פה, איפה זה נעלם? לא. זה על כל פנים לא ייתן את ה־ מה קרה? זה היה	681
	לי פה. אחד, לא זוכר מה עשיתי עם זה. זה בערך, זה יהיה בערך כך, אתה רואה?	682
	אני לקחתי דווקא את המילה לשון פה. מה שאני נותן בקיצור, זה כל מה שלא	683
	מחוק, אתה רואה? מה שמחוק זה המובאות. אבל את המראה מקומות אני	684
	עוזב [=משאיר]. וזה יהיה...	685
א' בראדון :	כמה זמן אתה כבר עוסק בעבודה הזאת?	686
א' בן־יהודה :	מזמן שעשיתי את הדבר הזה, בזמן שעבדתי במילון בסיום המילון עם טור סיני.	687
א' בראדון :	עבדת עם טור סיני?	688
א' בן־יהודה :	כן, אני הייתי פחות בעצם העבודה, אני רק בדקתי אותה ושמרתי על המסורת.	689
א' בראדון :	אתה למדת בלשנות אצל טור סיני?	690
א' בן־יהודה :	כדרך אגב, כן.	691
א' בראדון :	לא באופן פורמלי?	692
א' בן־יהודה :	לא, לא, לא. אבל מתוך הזמן שעבדתי בזמנו גם עם אבא ומתוך הדפסת הכרכים	693
	האחרונים, חדרתי למקצוע הזה, ועל סמך זה עשיתי גם את הדבר הזה,	694
	שחשבתי להדפיס פה ולא יכולתי. אני באמת חיברתי את זה ואחר כך לקחתי	695

את דוד...	696
א' בר־אדון: את שני הצדדים?	697
א' בן־יהודה: דוד ויינשטיין.	698
א' בר־אדון: גם את הצד העברי־אנגלי וגם את האנגלי־העברי?	699
א' בן־יהודה: כן, אני הכנתי את הכול. ואחר כך, לקחתי אותו איתי כסגן עורך, אבל אני עשיתי את כל העבודה. יש לי פה עדיין את כל כתב היד של החלק הראשון.	700
701	
702	
703	
704	
א' בר־אדון: מה בדבר הכתבים של איתמר בן אב"י?	705
א' בן־יהודה: יצא.	706
א' בר־אדון: =זיכרונות. אני מעוניין.	707
א' בן־יהודה: כן, יצא כרך אחד והוא מלא וגדוש חידושי לשון, זה דבר נפלא הספר הזה גם בתור סיפור חייו וגם הלשון שלו מילדותו ועד היום. אוה זה ספר נפלא. זה ספר	708
709	
710	
711	
712	
713	
714	
715	
716	
717	
718	
719	
720	
721	
722	
723	
724	
725	
726	
727	
728	
729	
730	
731	
732	



733	א' בן־יהודה: כן, כן, הם נמצאים פה בבית למכירה, כל הספרים האלה.
734	א' בר־אדון: אם כן, אני אקח.
735	א' בן־יהודה: זה גם כן אחד החיבורים הנפלאים של בן יהודה. אתה שמעת על זה? הלשון
736	העברית.
737	א' בר־אדון: בוודאי.
738	א' בן־יהודה: יש עוד שמונה כרכים להדפיס מזה. וגם כן כתב יד מוכן.
739	ח' בן־יהודה: אבא, אבא?
740	א' בן־יהודה: מה?
741	ח' בן־יהודה: מה כתבת לי כאן אבא?
742	א' בן־יהודה: לא, לא, זה בשבילי, זה כלום. לא היה לי איפה לכתוב אז...
743	[נשמעת שיחה ברקע בשפה זרה].
744	דוברת: שלום אהוד.
745	א' בן־יהודה: שלום, להתראות, שלום־שלום. זהו החלק של מאמריו. שחיברנו משניים
746	מ"החלום ושברו", ו"ישראל לארצו וללשונו". חיברנו ספר אחד.
747	א' בר־אדון: במעטפה כזאת.
748	א' בן־יהודה: כן, זה יצא שניים מעירייה ליובל המאה. זה עשו פה את חומת ירושלים, את
749	הערך "עברית". זה גרמנית דומני, לא?
750	א' בר־אדון: כן.
751	א' בן־יהודה: [52: 44] רכשת אבל באמריקה?
752	א' בר־אדון: לא, זה לא שלי. זה לא שלי.
753	א' בן־יהודה: אתה רק משתמש בו? זה דבר יוצא מן הכלל ואם תרשה לי אני אכתוב לך פה
754	משהו קטן ש' אה, כבר רשום פה בית אליעזר בן יהודה, אני רק אוסיף אחיד
755	[לא נשמע 15: 53] בן יהודה, למי בבקשה, מה שמך?
756	א' בר־אדון: תכתוב אהרון בר־אדון.
757	א' בן־יהודה: [לא נשמע]. בר אדון, כן? בן יהודה חותם כך. ביקורו בבית... התאריך היום
758	עשרים ושמונה, שישים ושלוש [28.7.63]. חי ישראל. זהו, יופי. זה מגיע לך
759	תמורת הלירה שהקדמת לי. אתה רואה? אתה כבר השקעת לירה.
760	א' בר־אדון: זאת יש לי. אני רוצה גם את ה[לא נשמע 19: 54]
761	א' בן־יהודה: = זה עולה שמונה בלי הלטיני ועשר עם הלטיני. יש לי [לא נשמע] משני,
762	דוגמאות.
763	א' בר־אדון: = דוגמה, טוב.
764	א' בן־יהודה: פה רציתי לראות.
765	דוברת <רינה>: אני לא יודעת, היא צלצלה אלינו.
766	א' בן־יהודה: היא אמרה בארבע וחצי היא תצלצל.
767	א' בר־אדון: טוב.
768	א' בן־יהודה: בכבוד רב, בכבוד.
769	א' בר־אדון: זה יש אצלנו.



א' בן־יהודה :	770
זו הסוכנות מוכרת לירה. לירה אַחת. בכבוד. תוכל לקחת את זה והלטיני. יש	771
לי את כל החומר מוכן, אבל גם הדוגמאות. רגע אחד, אני צריך לגשת. בזהירות,	772
[לא נשמע 32: 55] אני רק רוצה להראות לך למה זה דומה, אני גם פרסמתי חלק,	773
חשבנו לקרוא לזה באנגלית " new light and biblically exegesis through	774
philological commentary as... by new meanings given towards by	775
Eiezer Ben Yehuda " [55:49 אנגלית] בעברית זה: "ביאורי בן יהודה	776
לתנ"ך". יש לי את זה וחלק כבר מעובד, בעברית זה בכלל לא בעיה, יש לי כל	777
החומר ויש לי גם התחלה באנגלית. אבל אני ברגע שאתפטר מהבית, אני אדם	778
חופשי מפני שיהיה, לי לא חשוב להיות פה. ואני רוצה לבוא לאיזה מקום	779
ולשבת ולעבוד על זה ורק להדריך את המלומדים הצעירים איך שבן־יהודה עשה	780
את זה והכול, זה יהיה, זה יהיה גם כן, זה יהיה חיבור שייתן שם להקתדרה	781
ולהמכללה הזו, וזה יחזיר מזיוו וזוהרו גם לבן יהודה. גם את האבות הלשון	782
חשבנו להוציא באמריקה בזמנו, הלוא אתה יודע שביאליק החריס את הכרך	783
הראשון, הכתב יד. זה סיפור...	784
א' בר־אדון : על אבות הלשון, בן יהודה כתב את זה בהיותו בארצות הברית.	785
א' בן־יהודה : כן, כן, וזה שעיה ואני חושב שזה צריך לצאת דווקא בארצות הברית, זה הברכה	786
של ארצות הברית שהוא חיבר את כל החיבור. ויש כרך אחד מוכן, רק לשבת	787
ולעשות את זה. דיבר איתי פה גם נתניהו נמצא פה, אתה מכיר אותו, פרופסור	788
נתניהו.	789
א' בר־אדון : איזה נתניהו, המתמטיקאי?	790
א' בן־יהודה : לא, הוא מפילדלפייה דומני, הוא גם כן באיזה...	791
א' בר־אדון : היסטוריון?	792
א' בן־יהודה : אני חושב, כן. הוא עכשיו פה לחופש. הוא דיבר איתי, הוא אמר לי למה אינך	793
לוקח את קוטשר. אני אומר לך, אני לא מתמצא עם האנשים פה, אין, אין הם	794
תופסים את הדבר הגדול כגדול. זה גינצבורג, לואיס די גינצבורג, מאמריקה	795
שהיה...	796
א' בר־אדון : לוי גינצבורג?	797
א' בן־יהודה : כן, הוא אמר על האבות הלשון שזה יותר חשוב ויותר גדול ממילון בן יהודה	798
הגדול. שמוכרחים להדפס את זה. אני לא מצליח פה יותר, אני גמרתי את	799
המילון, וזה יצאה נשמתי יחד עם סיומו, אבל זה עוד הצלחתי להעביר עם	800
הממשלה ועם טור סיני ועם כולם. אבל עכשיו הקיצור צריך להוציא. וצריך	801
להוציא את ביאורי בן יהודה לתנ"ך.	802
א' בר־אדון : אני מתפלא שטור סיני לא טיפל בדברים האלה.	803
א' בן־יהודה : הוא טיפל עד לפני שלוש שנים. הוא כבר לא יכול יותר, אתה פגשת אותו?	804
א' בר־אדון : לא, לא ראיתי אותו.	805
א' בן־יהודה : תלך לראות אותו.	806
א' בר־אדון : מה איתו?	

807	א' בן־יהודה: כן, אני מוכן אפילו ללכת איתך, אם יהיה צורך אבל הוא...
808	א' בר־אדון: תלמיד טוב.
809	א' בן־יהודה: כן, הוא היה, אבל לא נבזבז זמן, הוא בסוף, הוא בשל. והוא כבר [לא נשמע]
810	<יורד>.
811	א' בר־אדון: טור סיני?
812	א' בן־יהודה: כן, וקשה מאוד איתו, אבל הוא עדיין נפלא, הוא ער וצריך, צריך. הוא נפלא.
813	ומעניין שהאיש הזה...
814	א' בר־אדון: שבוע הבא.
815	א' בן־יהודה: כן, האיש הזה נשאר עניו ו...
816	א' בר־אדון: כן?
817	א' בן־יהודה: כן.
818	א' בר־אדון: חביב כשהיה?
819	א' בן־יהודה: וחביב כשהיה והכול, הוא רק מה שקלאוזנר אמר עליו, העצבים אצלו מחוץ
820	לעור. במילון היה קשה מאוד, היה לי קשה מאוד איתו במילון מפני שהוא רצה
821	להכניס את עצמו ולא ידע איך להכניס את זה במסגרת בן־יהודה, ובפרט באיוב
822	וכל מיני דברים כאלה. אבל הוא נפלא. הוא, אני אומר לך שזה היה נס גדול
823	שהוא הסכים, הוא הסכים לגמור את המילון. והוא לא עשה את זה, אל תחשוב
824	שהוא עשה את זה מפני שהיה להוט, הוא לא קיבל כלום וזה פרוטות שבורות
825	נתתי לו. אבל הוא הרגיש שהוא עושה את זה בשביל עצמו. הוא רצה להמשיך
826	שם באקדמיה את המילון, ועוד מאה שנה הם לא יוציאו. זה שהם עושים הכול
827	עכשו על ידי ה־ABM, על ידי המכונות האלה.
828	א' בר־אדון: אתה חושב שזה יהיה יותר לאט?
829	א' בן־יהודה: בעוד חמישים שנה הם לא ייגשו להדפסה, אין להם כלום.
830	א' בר־אדון: אני לא ראיתי.
831	א' בן־יהודה: אין להם כלום. ואני אומר לך, אם אנחנו, תחשוב נא על זה ועוד ניקח דיבורים
832	לפני שתחזור.
833	א' בר־אדון: בוודאי.
834	א' בן־יהודה: ואתה יכול להתכתב איתי.
835	א' בר־אדון: נצטרך להתכתב, זה עניין רציני מאוד שיהיה אפשר לקפוץ לתוכו.
836	א' בן־יהודה: לא, אבל אתה יודע שזה דבר גדול.
837	א' בר־אדון: דבר גדול ורציני.
838	א' בן־יהודה: גם בשביל המכללה וגם בשביל הקתדרה וגם בשבילכם המלומדים, תחברו את
839	עצמכם בבן־יהודה, זה תלייה באילן גבוה מה שקוראים.
840	א' בר־אדון: אני, אני בחפץ לב מוכן להביא את העניין הזה לדיון.
841	א' בן־יהודה: אתה מבין את מחשבתך? כן, בסנאט שם זה אני חשבתי גם כן לשתף מלומדים
842	נוכרים. לא מוכרח להיות דווקא ישראלים או יהודים, אבל זה תלוי מה הבניין
843	שלכם, איך אתם בניתם את הדבר הזה, אז אפשר לעשות דבר נפלא. זה מעניין

מאוד, וזה מקור להשקעה וזאת יצירה שנותנים לעם וגם לישראל, ללשון	844
והכול, זה כבוד גדול מאוד לעשות את הדבר הזה. עוד יתחרטו שלא... יש לי גם	845
כן, היה לי מנלסון גליק איזה fellowship בשביל הדבר הזה אבל הוא לא	846
המשיך, הוא עזר לי רק שנתיים והכנתי רק את המסגרת, אנחנו יכולים להשיג	847
fellowships בשביל דבר כזה תמיד, זה לא בעיה. יש אנשים טובים לרוב	848
בעולם. נוכל להקדיש כמו שבן יהודה היה מקדיש את הדרכים שלו. וההקדשות	849
האלה. אבל זה באמת דבר שכדאי לתת לזה מחשבה. מכיוון שאני משתחרר	850
ואני רוצה רק בזה לעסוק, ואם אעשה את זה – מספיק לי, גמרתי את עבודתי.	851
ביאורי בן יהודה לתנ"ך, וקיצור המילון הזה ולהביא את כל הדברים עד	852
החדשים ביותר עם סימן מיוחד [הפרעות בהקלטה והפסקתה בדקה 02: 40: 1].	853